

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання
педагогічної ради
від 30.08.2024 № 01

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Вовчицької
гімназії Зарічненської
селищної ради Вараського
району Рівненської області
Галина МЕЛЬНИКОВИЧ

СТРАТЕГІЯ
подолання освітніх втрат базової
середньої освіти здобувачами освіти
Вовчицької гімназії Зарічненської
селищної ради Вараського району
Рівненської області
у 2024/2025 навчальному році

с. Вовчиці
2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітні втрати — це прогалини у знаннях і навичках, які виникають в учнівства під час освітнього процесу у порівнянні зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків.

Освітні втрати можуть виникати з різних - як індивідуальних, так і системних - причин. Серед них: здоров'я, війна, пандемія, надзвичайні ситуації природного характеру.

Значний вплив також накладається на освітні втрати, зумовлені у 2020-2021 роках пандемією COVID-19. Окрім безпосередньої зупинки освітнього процесу, що мав місце у всій країні після 24 лютого 2022 року, а також обмежень дистанційного навчання, на виникнення освітніх втрат можуть впливати також інші чинники:

- ❖ бойові дії та окупація;
- ❖ повітряні тривоги;
- ❖ виїзд учнівства за кордон;
- ❖ зміна місця проживання у межах України;
- ❖ відключення електроенергії;
- ❖ руйнування значної частини закладів освіти.

Освітні втрати - як снігова куля: якщо ми маємо прогалини на певному рівні освіти, то ці прогалини зумовлюють наступні прогалини. Що треба робити, щоб ці прогалини не накопичувалися? Насамперед важливо вчасно, хоча би на локальному рівні, кожному вчителю та вчительці розуміти, які елементи навчального матеріалу є ключовими. Марно чекати на виправлення ситуації. Як доводить практика: якщо прогалини в навчанні вчителі намагаються наздогнати просто на заняттях, при цьому просуючись у новому матеріалі, це не є ефективним та лише заплутує здобувачів освіти. Необхідні цільові заходи, щоб допомогти учням надолужити втрачене.

З метою подолання прогалин в знаннях учнів, які виникли та поглибились у зв'язку з порушенням освітнього процесу через пандемію COVID-19 і повномасштабне російське вторгнення в Україну, в гімназії розроблено гнучку програму та стратегію подолання освітніх втрат, як навчальних так і виховних та психологічних, включаючи короткотривалі та довготривалі мейнстрими надолуження, коригування, поєднання.

Стратегія з надолуження освітніх втрат — це комплекс заходів для здобувачів загальної середньої освіти, спрямований

- ❖ на визначення прогалин у навчанні та їх компенсацію,
- ❖ на адаптацію, пріоритезацію предметів (знань та компетентностей),
- ❖ надання психологічної та соціально-емоційної підтримки.

Щоб виміряти освітні втрати та освітні розриви здобувачів освіти гімназії слід:

1.1. Визначити точку відліку та обрати інструментарій вимірювання освітніх втрат.

1.2. Провести моніторингові діагностичні дослідження щодо визначення навчальної успішності учнів «на вході».

1.3. Здійснити коригування навчальних програм та календарно-тематичних планів з урахуванням потреби в подоланні освітніх втрат і освітніх розривів.

1.4. Вибудувати індивідуальні освітні траєкторії для кожного здобувача освіти, які мають навчальні прогалини.

Цілісна система освітніх вимірювань із використанням різноманітних інструментів може включати:

- ❖ стандартизоване тестування та адаптивне комп'ютеризоване тестування;
- ❖ довготривалі загальнодержавні моніторинги якості освіти;
- ❖ локальні моніторинги успішності окремих категорій учнівства в опануванні окремими предметами, розділами освітніх програм тощо;
- ❖ централізовані онлайн платформи для вимірювання навчальних втрат і надолуження навчального матеріалу

Рекомендовані індикатори для моніторингу програм з надолуження освітніх втрат (на кінець навчального року)

Для оцінювання ефективності програм з надолуження освітніх втрат пропонуємо використовувати такі індикатори:

- ❖ відсоток дітей, які покращили свої знання принаймні з одного предмета;
- ❖ вдосконалили щонайменше одну ключову компетентність;
- ❖ наскрізне вміння за результатами участі у програмі з надолуження освітніх втрат.

Шляхи та інструменти подолання освітніх втрат та освітніх розривів:

- ❖ організація індивідуальних та групових консультацій, факультативів
- ❖ компенсуючі та коригуючі уроки
- ❖ репетиторство в малих групах, проведення індивідуальних консультацій та групових занять
- ❖ перегляд та адаптація освітніх програм
- ❖ розробляти власні навчальні програми, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат

Можливі варіанти:

1. Збільшення часу навчання
2. Прискорена освіта
3. Програми прискореного навчання
4. Корекційні програми
5. Адаптивне навчання
6. Програми надолуження освітніх втрат

1. **Збільшення часу навчання** (коригувати шкільні календарі: скоротити літні чи зимові канікули, проводити навчальні канікули, або ж лише для тих, у кого найбільше проблем із навчанням, ввести заняття щосуботи, на

канікулах, відкрити літні школи. Такі рішення довели свою ефективність, хоча психологічно непрості для школярів)

2. **Прискорена освіта** (матеріал подавати стисло: виключно найважливіші знання та навички, при цьому відпрацьовувати їх глибше, ніж зазвичай)

3. **Програми прискореного навчання** - це навчальна програма, як нова, так і погано засвоєна, подається стисло.

4. **Корекційні програми орієнтовані на учнів, які мають труднощі в навчанні.** У школі їх надають у формі додаткової цільової підтримки, одночасно зі звичайними заняттями. Це можуть бути індивідуальні додаткові заняття з учителем або виокремлення групи учнів, які потребують допомоги.

5. **Адаптивне навчання** починається з поглибленої діагностики знань та вмінь усіх учнів, і на основі цього поділу їх на групи за освітніми потребами.

Програми надолуження освітніх втрат - це короткострокові програми, які надають усім учням можливість надолужити матеріал через повторний доступ до нього паралельно з продовженням стандартного навчання
<https://osvitanova.com.ua/posts/5627>

ПРОГРАМА ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ
за 2023-2024 навчальний рік, викликаних реаліями військового часу,
розрахований на 2024-2025 навчальний рік

№ з/п	Зміст роботи	Дата виконання	Відповідальні
1.	Визначення базових предметів (пріоритезація)	30.08.2024	Педагогічний колектив
2.	Затвердження базових предметів: ❖ початкова школа: – українська мова (читання та письмо); – математика ❖ базова школа 1) НУШ, 5-7 класи: – українська мова та література; – математика; – англійська мова; – історія України; – інтегрований курс «Пізнаємо природу»; – географія (6 клас). 2) 8-9 класи: – українська мова та література; – математика; – англійська мова; – історія України; – біологія; – фізика; – хімія; – географія.	30.08.2024	Учителі 1-4 класів та учителі-предметники
3.	Спланувати проведення практичних занять,	Серпень 2024	Заступник директора

	майстер-класів, тренінгів для вчителів з метою оволодіння ними методами, формами, прийомами оптимального складання траєкторії подолання освітніх втрат, удосконалення навичок роботи з ресурсами, за допомогою яких можна розробляти навчальний контент (інтерактивні вправи, тести, ментальні карти, робочі зошити, опорні схеми, відео, анімації, онлайн-дошки для співпраці, тощо)		НВР Марія КУТЕНЕС, керівники МО
4.	Розробити діагностичні тести для визначення рівня опорних знань у здобувачів освіти та вимірювання освітніх втрат з конкретного предмета.	Серпень 2024	Зазначені вчителі-предметники та учителі початкової школи
5.	Провести перші діагностувальні роботи без оцінювання: з метою виявлення прогалин з використанням цифрових ресурсів.	2-й урок за календарним планом	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
6.	Провести аналіз результатів діагностувальних робіт №1 з метою виокремлення уроків для повторення, коригування, уроків консультативного характеру; продумати різноманітні завдання, підшукати додаткові інтернет-ресурси, що дають можливість самостійного повторення вивченого в цікавій та ігровій формах.	День проведення ДР №1	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
7.	З'ясувати пріоритетність тем, з яких виявлено найнижчі результати.	День проведення ДР №1	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
8.	Здійснити адаптивне гнучке планування, яке передбачає: – перерозподіл навчального часу між темами; – закріплення раніше вивчених тем (на уроках та індивідуальні консультації учнів за запитом); – або розроблення власної навчальної програми, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат.	До наступного уроку	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
9.	Відповідно плану повторення, закріплення раніше вивчених тем, повторювати навчальний матеріал на відведених для цього уроках та індивідуальних консультаціях.	2 тижні вересня 2024 року	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
10.	Продовжити надолуження освітніх втрат через повторення базових знань кожної нової теми.	Вересень-жовтень	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
11.	Провести ДР № 2 з метою перевірки рівня подолання освітніх втрат.	протягом грудня	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
12.	Проведення індивідуальних консультацій та групових занять для батьків та дітей	2024-2025 н.р.	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
13.	Продовжити роботу над подолання освітніх	2024-2025 н.р.	Учителі-предметники та

	втрат протягом навчального року.		учителі 1-4 класів
14.	Провести ДР №3 з метою виявлення результатів роботи над подоланням освітніх втрат протягом навчального року.	Травень-червень	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
15.	Провести моніторинг результативності проведеної роботи із подолання освітніх втрат з метою коригування планування діяльності гімназії на наступний навчальний рік.	Червень	Адміністрація гімназії

6. Для компенсації виховних та психологічних втрат необхідно:

- ❖ проводити роботу зі створення умов для формування і розвитку на світоглядному, науково-теоретичному й виховному рівнях у молодого покоління розуміння власної ідентичності і національно-історичної єдності з багатонаціональним населенням України, здолати відчуження від своїх національно-історичних коренів;
- ❖ надати психологічну підтримку учасникам освітнього процесу, яка сприятиме попередженню появи посттравматичного стресового розладу, тривожних розладів та депресій, пов'язаних зі складною ситуацією в регіоні і країні;
- ❖ паралельно з навчанням передбачити емоційну підтримку всім особам, залученим в освітній простір.

7. Узагальнення результатів роботи гімназії по усуненню освітніх втрат та освітніх розривів

7.1. Провести моніторингові дослідження навчальної успішності учнів «на виході».

7.2. Визначити найбільш ефективні методи/технології подолання навчальних втрат.

7.3. Здійснювати адаптивне гнучке планування, яке б передбачало перерозподіл навчального часу між темами, або розробляти власні навчальні програми, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат, розробити завдання різних рівнів складності для окремих учнів.

8. Для компенсації виховних та психологічних втрат необхідно:

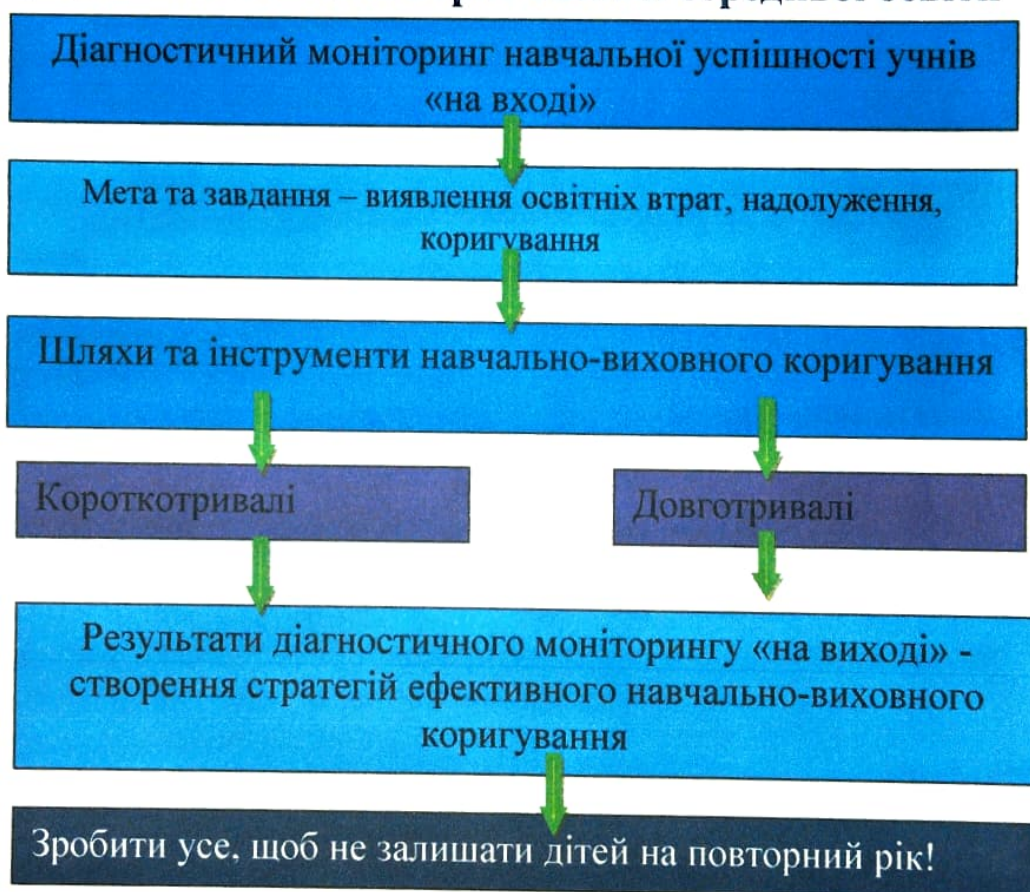
- ❖ проводити роботу зі створення умов для формування і розвитку на світоглядному, науково-теоретичному й виховному рівнях у молодого покоління розуміння власної ідентичності і національно-історичної єдності з багатонаціональним населенням України;
- ❖ надавати психологічну підтримку учасникам освітнього процесу, яка сприятиме попередженню появи і компенсувати наслідки посттравматичного стресового розладу, тривожних розладів та депресій, пов'язаних зі складною ситуацією в регіоні і країні;
- ❖ паралельно з навчанням передбачити емоційну підтримку всім особам, залученим в освітній простір

9. Узагальнення результатів роботи по усуненню освітніх втрат та освітніх розривів

- 9.1. На підставі результатів моніторингових досліджень навчальної успішності учнів в процесі реалізації і по завершенню проведення відповідних заходів визначити найбільш ефективні методи/технології подолання освітніх втрат.
- 9.2. При складанні плану роботи на наступний навчальний рік враховувати результати проведеної роботи з подолання освітніх втрат і розривів.

СТРАТЕГІЯ

подолання освітніх втрат базової середньої освіти

На допомогу вчителів

1. У зручний для дітей час можна виконувати діагностичні тести на платформі ВШО. Їх розробили в межах ініціативи “Збереження доступу до шкільної освіти” від проєкту “Супровід урядових реформ в Україні” (SURGe).
2. Крім діагностичних тестів, на сайті “Всеукраїнської школи онлайн” є відеоуроки із завданнями для учнів 5–11 класів.

3. Помічними також будуть аудіоуроки для 8–11 класів з історії України, української мови та літератури “Вчися вухами” від ГО “Смарт освіта”.

4. Також учні можуть самостійно опрацьовувати ресурси, де вчителі пояснюють теми шкільної програми:

- ❖ “Лайфхаки з української мови. Підготовка до ЗНО” на платформі EdEra теж має тести, допоміжні матеріали та інтерактивні конспекти;
- ❖ [тренажер із правопису української мови](#) пропонує різні вправи для закріплення та перевірки тем;
- ❖ онлайн-курс “Історія України в історіях” від EdEra пропонує добірку відео, подкастів, текстів та тестів;
- ❖ безплатний курс “Ізі ЗНО” допоможе вчити англійську за мемами, серіалами та фільмами;
- ❖ ресурс [Englishpage](#) містить безплатні онлайн-уроки граматики, вправи із читання, письма та аудіо;
- ❖ онлайн-курс “Автостопом по біології” має конспекти та тестові завдання;
- ❖ [YouTube-канал](#) вчителя фізики Павла Віктора, де зібрано 45 відеоуроків із докладними поясненнями та прикладами розв’язання задач.

5. Освітні втрати: причини та шляхи подолання разом з проєктом «Всеосвіта»

Навчальні втрати в умовах війни: як учителю їх діагностувати та компенсувати за посиланням <https://sqe.gov.ua/navchalni-vtrati-v-umovakh-viyni-yak-uchi/>

6. Долаємо освітні втрати: поради для вчителів української мови та літератури

9. Аби допомогти вчителям знайти свій шлях надолуження втраченого, проєкт “Клуб НУШ” за підтримки Міжнародного фонду “Відродження” [розробив посібник](#) “Подолання освітніх втрат з української мови та літератури. Методичні рекомендації та приклади уроків”.

10. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/07/31/Unicef.Immmediate.actions.for.proofreading.ua.1-31.07.2023.pdf?fbclid=IwAR0ASssPTtLQPXQ5mQe8jZiiY2lQ3Y6x6PGLG9cHxoz-BUkhZjLIwvVBWWE>